

»Przegląd Zdrojowy«
wychodzi 1 i 15 każdego
miesiąca przez przeciąg
6 miesięcy.

Adres Redakcyi i Admini-
stracyi:
ulica Starowińska 1. 12.

Osobom i instytucjom pra-
gnącym pismo nasze otrzy-
mywać stale, będzie »Prze-
gląd Zdrojowy« rozsyłany
za cenę 5 koron w Galicyi
a 2 rs. w Ces. rosyjskiem
i Król. Polskiem za cały
rocznik z góry składaną.

PRZEGLĄD ZDROJOWY

Pismo poświęcone sprawom zdrojowisk
i miejsc klimatycznych krajowych.

REDAKTOR: DR. ZYGMUNT WĄSOWICZ.

Ceny ogłoszeń:

Ogłoszenia za 1 wiersz peti-
towy lub jego miejsce 40 gr.
Nadesłane za wiersz garmon-
dem lub jego miej c 1 kor.
Drobne ogłoszenia za wyraz
12 gr., najmniej 1 kor.
Ogłoszenia prócz admini-
stracyi przyjmują R. Mosse
i Hasenstein w Wiedniu.

Prenumeratę przyjmuje:
księgarnia A. Krzyżanow-
skiego w Krakowie oraz
księgarnie: Gebethner i
Wolff i E. Wende i Ska
w Warszawie.

Rękopisów nie zwraca się.

TREŚĆ: I. Zakład leczniczy Dra Andrzeja Chramca w Zakopanem. — II Kilka słów o stacyi klimatycznej i zakładzie wodolecznicyz „Jaśkowice“ pod Krakowem. — III. Streszczenia, sprawozdania, korespondencye. — IV. Wiadomości bieżące. — Ogłoszenia.

I.

Zakład leczniczy Dra Andrzeja Chramca w Zakopanem.

Opisał Dr. STANISŁAW LEWICKI.

Jednym z pierwszych, a w każdym razie bardzo ważnych czynników, wywołujących tak świetne wyniki, jakie otrzymać można przez leczenie klimatyczne i balneologiczne, jest bez zaprzeczenia zmiana trybu życia. Dziś w XX wieku, kiedy nam już nie wystarcza szybkość pary, w wieku elektryczności można coraz częściej spotkać ludzi zdenerwowanych, okazujących nieraz tak ciężkie objawy rozstroju nerwowego, że to się odbija na całym ich ustroju, i często nawet cięższa choroba, występująca w ustroju nerwowo osłabionym i do jej przyjęcia przygotowanym, ma przebieg bez porównania cięższy. Życie w ciągłym napięciu nerwowem, przebywanie całymi dniami w brudnych i zakurzonych salach biurowych, gdzie brak powietrza dla płuc, a światła dla oczu, wreszcie jako wypoczynek po pracy przesiadywanie po nocach w zadymionych kawiarniach i restauracyach, tworzą ludzi, niezdolnych odebrać piękna natury, sztucznie podniecających się dla wywołania jak największego napięcia nerwów. Dla takich ludzi koniecznym jest przynajmniej raz w roku kilkutygodniowa przerwa w całorocznej pracy, zmiana i ściśle uregulowanie trybu życia, i to o ile możności w jaknajlepszych warunkach higienicznych. Dla chorych jednak, a zwłaszcza nerwowo chorych, „przyzwyczajenie staje się drugą naturą“ i jeżeli nie mają nad sobą ściśłego nadzoru, mimo silnych postanowień nie obejdą się bez tego, aby popołudniu nie napić się czarnej kawy, likieru, koniaku lub kilku bombeczek piwa. Jedyną na to radą jest tylko troskliwa opieka, jaką znaleźć można w dobrze urządzonych zakładach zamkniętych, i to w zakładach, gdzie raz przez kierownika przepisany tryb życia musi być ściśle przestrzegany, pod grozą

wydalenia z zakładu. Po kilkutygodniowym wypoczynku w takim zakładzie, w czasie którego żyje się życiem czysto fizycznym, obcuje się z piękną naturą, oddecha się wonnym powietrzem gór i lasów, bez trosk, bez pracy, a za jedyną pracę umysłową ma się tylko rozmowę z współtowarzyszami, lub zajmującą i przyjemną lekturę, wraca się do pracy z świeżym umysłem i niejeden neurastenik, pierwiej gnębiony swoją chorobą, pozbywa się jej wszystkich objawów, i jakby odrodzony, wraca w normalnym stanie umysłu do dalszej pracy i z silnem postanowieniem co roku spędzać czas wolny w tym samym zakładzie.

Zakopane, ta perła Polski, ze swą wspaniałą naturą, z swem ożywczem, bogatym w ozon a prawie nie zawierającym bakteryj powietrzem, nadaje się wyjątkowo do tego celu. To też co roku w porze letniej zjeżdża tam tysiące osób, aby wypocząć po ciężkiej a denerwującej pracy, żyć z naturą, poić się jej wdziękami i wrócić pokrzepionym na ciele i duchu do codziennych zajęć. Zakopane jednak jest może niebezpieczniejsze niż inne górskie miejscowości. „Góry ciągną.“ Każdy, po przyjeździe do Zakopanego, dostaje przedewszystkiem szalonej ochoty wypróbowania sił swoich w walce z naturą, marzy o wstąpieniu na dumny kark najwyższego szczytu, wybiera się, przeceniając swe siły, na najbardziej męczącą wycieczkę i wraca — fizycznie przemęczony, a umysłowo, jeżeli nie zdenerwowany widokiem przepaści, to zmęczony do dalszych spacerów. Wycieczki trzeba jednakowoż odbywać wolno, stopniowo, a wypróbować swe siły i przyzwyczaiwszy się do niespodzianek, jakie dają góry, dopiero puszczać się na dalsze i trudniejsze do zdobycia szczyty. — Dlatego, nawet dla ludzi zdrowych, wskazanym jest bardzo pobyt w Zakładzie, któryby z jednej strony dawał jaknajkorzystniejsze warunki higieniczne, z drugiej potrafił powstrzymać od przekroczeń w jakimkolwiek bądź kierunku i tylko z wolna i stopniowo dozwalał większego wysiłku fizycznego lub umysłowego.

Zakład Dra Chramca w Zakopanem powstał, o ile mi wiadomo, w 1887 roku. W roku tym

W interesie własnego zdrowia

powinien każdy żądać wszędzie tylko

Tutek cygaretowych z fabryki Rudolfa Herliczki w Krakowie

Ostrzega się przed licznymi naśladownictwami!

Wzory i cenniki wysyła fabryka darmo i opłatnie.

Ruch chorych w zakładzie leczniczym Dra A. Chramca w Zakopanem

od roku 1887 do 1902.

		1887	1888	1889	1890	1891	1892	1893	1894	1895	1896	1897	1898	1899	1900	1901	1902	Razem
Choroby nerwowe	wiad rdzenia	2	8	7	6	8	6	11	6	4	7	11	9	8	5	3	4	105
	padaczka		1	1		1		2		1		1	1	1		1		9
	maciennictwo	6	24	21	20	38	39	45	24	35	51	48	36	44	38	47	45	561
	rozdrażnienie mózgo-rdzenne	1	7	4	1	2	1		3	4	18	39	62	58	68	71	124	463
	drżączka porażenna		1		2	1			1		1	1	1		1	1		9
	plązowica			2	3	4			3	4	5	6	3	2	1	1		34
	migrena	1	9	11	16	13	15	18	15	21	18	27	12	10	9	8	7	210
Choroby narządu krążenia	zrosty i płyn osierdzia				2	1	1		1	3	4	2	7	3	4	3	3	34
	nadmierne nagromadzenie tłuszczu na mięśniu sercowym			1	1	2	1		1	1	9	11	14	10	11	8	6	76
	choroba Basedowa	2		6	5	11	10	8	7	14	9	10	6	7	6	9	4	119
	stwardnienie tętnic				1	3			6	2	3	7	11	3	2	3	2	38
Choroby narządu oddechowego		8	21	43	56	58	61	46	72	98	78	48	38	24	30	22	28	731
Choroby narządu pokarmowego		36	18	26	48	79	75	91	84	132	96	122	104	116	96	88	101	1302
Choroby narządu moczowego	choroby Brighta		1	4	3	2	8	11	2	1	3	7	2	4	3	9	3	63
	nieżyt pęcherza			3	7	16	5	6	7	10	9	7	10	12	17	16	11	136
Choroby narządu ruchu	Gościec stawowy		2	7	11	10	10	16	9	12	11	17	16	10	24	18	13	186
	mięśniowy				2	7	8	3	6	6	7	5	4	8	3	4	6	69
	dna				1	3	2	1	2	5	3	3	4	7	16	12	1	57
	krzywica			2	1	4		14	3	1	3	7	4	6	3	4	1	53
Choroby ogólne	zimnica			11	8	6	10	16	11	5	9	18	34	37	60	50	67	342
	anemia i blednica	1	3	15	18	28	24	22	30	32	42	38	59	60	46	38	41	497
	zołzy			1		3	7	1	8	7	3	7	4	7	8	9	7	72
	cukrówka marowa			2		4	2	5	3	2	10	7	5	4	9	8	3	64
Zdrowi	6	24	45	50	80	71	75	86	85	80	70	79	102	93	98	101	1145	
Razem		53	119	212	263	335	356	391	388	483	480	518	526	543	553	531	578	6379

Magazyn Mód St. Zamoykiej
w Krakowie, Sukienice 13

poleca kapelusze damskie
na każdy sezon.
Modele paryskie.

było w nim zaledwie 53 osób, a Zakopane było jeszcze wówczas zapadłą wsią góralską, gdzie mieszkało się w Kurnych halach, a za pożywienie starczył chleb, mleko i jaja, lub zapasy z sobą z Krakowa przywiezione. Dzięki jednak głównie prawdziwemu ojcu Zakopanego, doktorowi Chałubińskiemu, ludzie ciągnęli budkami góralskimi, znosili trudy dwudniowej podróży końmi i niewygodny pobyt, aby tylko zwiedzić perłę Polski i napić się ożywcem powietrzem Tatr.

W rok później liczba osób w zakładzie Dra Chramca powiększa się w dwójnasób (119 osób), w roku 1889 przekracza już liczbę 200 i odtąd stale się powiększa, aż dochodzi w roku 1902 do pokaźnej liczby 578 osób. Dziś Zakład Dra Chramca cieszy się ogólnem a zasłużonym uznaniem, a przebywają w nim nie tylko chorzy, potrzebujący opieki lekarskiej i leczenia wodą i innymi metodami fizycznymi, ale i wiele osób zdrowych, którzy pragną tylko wypoczynku i swobodnej, lekkiej rozrywki umysłowej.

W miarę wzrostu i wzięcia musiano kilkakrotnie Zakład stopniowo rozszerzać. Stary budynek z gruntu przebudowano, powstały również nowe budynki, które naturalnie, jako później zbudowane, mogły być urządzone z większym komfortem i więcej odpowiadać warunkom, jakich się wymaga od takich zakładów. Dziś Zakład składa się z czterech głównych budynków, nie licząc naturalnie do tego werand, kapliczki, zabudowań gospodarczych itd. Wszystkie te budynki stoją w parku ładnie utrzymanym, niedaleko od głównej ulicy Zakopanego, t. z. Chramcówek, a jednak chronione ścianą drzew szpilkowych od kurzu ulicy i tak zresztą kilka razy dziennie z własnego wodociągu skrapianej.

Budynek główny, zwrócony frontem do ul. Chramcówek, mieści w sobie 86 pokoi gościnnych, salę do zabaw i czytelną, dwie sale stołowe i biurko zarządu. Do niego, od strony południowej, przypiera weranda, ze szklanym dachem, cała wystawiona na działanie słońca i używana w zimie do werendowania. Od strony parku znajduje się druga, olbrzymia weranda, 100 metrów długa, z jednej strony oszklona, z innych zakryta pełnymi ścianami, służąca w dniu wietrzne lub słotne nie tylko do przechadzek, lecz także i do gier towa-

rzyskich. Na niej mieści się również część przyrządów gimnastycznych i tu odbywają się ćwiczenia gimnastyczne i gry dla dzieci, prowadzone przez fachowo wykształconą kierowniczkę, pannę Janinę Krówczyńską. Budynek główny był zmieniany i przebudowywany kilkakrotnie, i dlatego, o ile co do mieszkań parterowych nie mu zarzucić nie można, o tyle mieszkania i kurytarze drugiego piętra są nieco za ciasne i niewygodne, i znać na nich, że były z dawnego strychu przerobione. Za to ceny tych pokoi są znacznie niższe i ludzie nie obfitujący w środki materialne, a nie mający zbyt wielkich wymagań, mogą się tutaj wygodnie pomieścić. Kurytarze w całym zakładzie ogrzane są kaloryferami, w wielu pokojach są piece, tak, że pobyt nawet w zimnej porze roku jest w zupełności wygodnym i przyjemnym.

Drugi stylowy budynek, leżący w parku, dom „pod Matką Boską”, nie pozostawia pod względem wygody i komfortu nic do życzenia. Zawiera 30 pokoi, jasnych, czystych, urządzonych nie tylko wygodnie, ale nawet stylowo, (naturalnie w stylu zakopiańskim.) Tutaj też mieszczą się ludzie, których środki materialne pozwalają na większe wygody, tutaj również znajdują się apartamenty po 2, 3 pokoje, do wy-

Ogólny widok Iwonicza.

najęcia dla całych rodzin. Obszerne terasy z widokiem na park i góry pozwalają nawet w dni deszczowe pobyt na świeżem powietrzu, a z drugiej strony można tu znaleźć i większy spokój, gdyż w tym budynku nie mieszczą się wcale ani biura administracyjne, ani sala, przeznaczona na wspólny pobyt gości. Jedno, co byłoby bardzo wskazane, a co zapewne Dr. Chramiec, który co roku nowe ulepszenia do Zakładu wprowadza, w najbliższym czasie urządzić zechce, to połączenie tego domu z głównym budynkiem krytym chodnikiem, aby goście w nim mieszkający, mogli i w czasie deszczu bez parasoli i kaloszy dochodzić do Zakładu, gdzie jest sala jadalna i gdzie się całe życie Zakładu gromadzi. Budynek trzeci, jeszcze więcej w głąb parku cofnięty, a połączony z zakładem wyżej wspomnianym oszkloną galerią, mieści również 30 pokoi obok mieszkania Dyrektora Zakładu i biblioteki złożonej z 1.000 tomów, a oddanej do użytku gości zakładowych. Goście, pragnący spokoju lub rodziny, złożone z większej ilości osób, mogą otrzymać

CENTRALNE OGRZEWANIA i WENTYLACYE wszelkich systemów

WODOCIĄGI i KANALIZACYE ——— Łazienki klozety, łaźnie, mechaniczne pralnie i susznie, oświetlenia gazowe projektuje i wykonuje

Inż. Leonard Nitsch i Sp. Biuro techniczne. Zakład instalac. KRAKÓW, ul. Kolejowa 18, parter.

Kosztorysy bezpłatnie. — Najlepsze referencje.

na mieszkanie cały oddzielny domek poza obrębem zakładu leżący, skąd tylko dochodzą do wspólnego stołu, lub biorą według ochoty udział we wspólnych rozrywkach.

Czwarty wreszcie budynek, leżący naprzeciw głównego po drugiej stronie ul. Chramcówek w drugim parku, przeznaczonym jest na łaźienki wodolecznicze. W poczekalni znajdują się przyrządy do gimnastyki leczniczej, waga i wygodna poczekalnia. Po stronie prawej znajduje się oddział męski, po lewej kobiecy. Użycie wspólnej sali natrysków rozdzielone jest na godziny, osobno przeznaczone dla pań i panów. Łazienki zaopatrzone są we wszelkie przyrządy, używane w wodolecznictwie tak, że pod względem urządzenia jak i czystości nie pozostawiają do życzenia. Odpowiednio wykształcona służba, ciągły dozór lekarzy-asystentów zakładu a wreszcie i częste odwiedziny samego kierownika dają rękojmię, że zabiegi stosowane są tak, jak zdrowie chorego i najnowsze wskazania naukowe wymagają. Tutaj również stosuje się kąpiele elektryczne, częściową elektryzację i mięsienie przez siły fachowe, bo przez samych lekarzy asystentów. To też przyjemnie patrzeć, z jaką ochotą od wczesnego rana chorzy biegną dla odbycia zabiegów wodoleczniczych do łaźienek, a później przechadzają się przepisaną ilość czasu po otaczającym parku. Twarze zarumienione od działania zimnej wody, umysł odświeżony dobrze przespaną nocą i zimną kąpielą, to też nie rzadko słyszy się tu śmiech i wesołe dzień dobry!

Obok Zakładu znajduje się kapliczka, gdzie codziennie odprawiają mszę świętą mieszkający w Zakładzie kapłani i stary kapelan. W parku jest teren do la w n-tennis'a, krokieta, gimnastyka ogrodowa, altana dla muzyki, która tutaj codziennie grywa, a przedewszystkiem z parku rozlega się obszerny widok na ośnieżone szczyty Tatr, których wspaniała gra kolorów przy zachodzącym słońcu może pogodzić z życiem człowieka najbardziej rozstrojonego.

Życie w Zakładzie jest tak uregulowane, że każda godzina dnia ma swoje przeznaczenie. Odnosi się to szczególnie do ludzi chorych, którzy mają przeznaczone całodzienne zajęcia, a to przez lekarzy asystentów jest ściśle przestrzegane. Rano od godz. 7 do 9 podaje się śniadanie. Po godz. 9 nikt śniadania nie dostanie i w razie spóźnienia się bez ważnych powodów może pozostać do obiadu głodnym. O godz. 10 drugie śniadanie dla pensjonarzy, których stan odżywienia tego wymaga. O godz. 12½ wspólny obiad, w jadalni czystej, ozdobionej bogato świeżymi kwiatami, podany smacznie, przez służbę czystą, i jednostajnie ubraną i zręczną. Piwa i wina wolno używać tylko tym, którzy na to mają zezwolenie od Dyrektora Zakładu, zresztą za napój służy woda z własnego wodociągu i kwaśne mleko, rozstawione obficie w dzbankach po stołach, a przez gości bardzo chętnie używane. Koło godz. 4 popoł. podwieczorek, o godz. 6½ wieczorem kolacja mięsna, obok znów mleka pod dostatkiem. O godz. 10 zamyka się wszystkie sale, o godz. 11 gaśnie światło elektryczne i każdy z gości zmuszonym jest usypiać, lub przy świetle księżycy i szumie drzew marzyć może o wzruszeniach dnia przepędzonego w towarzystwie kwiatu pięknych pań i pa-

nien całej Polski. Przerwą w tej miłej jednostajności życia są tylko wycieczki, dozwolone odpowiednio do siły i zdrowia chorego przez dyrektora Zakładu, lub stynne z doboru towarzystwa i wesołości wieczory czwartkowe, trwające jednak ku wielkiej rozpaczy pańien i rozbawionej młodzieży tylko do godz. 10 wieczór. Formalną walkę z swemi przekonaniami staczać musi zapewne Dyrektor Zakładu, na widok cudnych ocząt i błagalnych składań rączek pięknych pensjonarek skierowanych ku niemu — ale srogi ten człowiek jest niewzruszony i historia Zakładu nie zapisuje ani jednego wypadku przedłużenia zabawy czwartkowej poza godzinę 10, ze szkodą chorych i potrzebujących spokoju. O godz. 11 w nocy w Zakładzie już głucho i ciemno!

Poniżej podaję tablicę przedstawiającą dokładny wykaz chorób, leczonych w Zakładzie Dra Chramca od początku jego istnienia aż do roku 1902 włącznie. Widzimy z niego, że na 6379 osób było 5237 chorych, 1145 zdrowych. Największą odsetkę chorób stanowią choroby nerwowe, bo 1391 osób, z tego przeszło 550 histerya, przeszło 450 neurastenia, a więc choroby najwięcej nadające się do leczenia w Zakładach. Drugie miejsce zajmują choroby narządu trawienia (1302 osób). To jest najlepszym dowodem, że kuchnia i leczenie dyetetyczne w Zakładzie musi być znakomitem, i że wyniki leczenia muszą być dodatnie, kiedy ich sława tak się rozchodzi i tyle osób Zakładowi przysparza. Dalej idą choroby płuc, dla których powietrze zakopiańskie znakomicie się nadaje, chlorosa i anemina, zimnica i inne zresztą wszelkiego rodzaju choroby. Najmniej widzimy chorób ogólnych jak zotzy i cukrówka moczowa, bo te nadają się więcej do leczenia balneologicznego i choroby nerwowe jak padaczka lub porażenie postępowe, które już z natury rzeczy polepszenia spodziewać się nie pozwalają. Zakład wyraźnie się zastrzega, że suchotników i umysłowo cierpiących nie przyjmuje, co wobec nagromadzenia tak wielkiej ilości osób chorych i zdrowych jest łatwo zrozumiałem. Dla chorób narządu krążenia i moczopłciowego wysokie położenie Zakopanego może mniej się nadaje, tych prawie że w Zakładzie nie spotykamy.

Zakład Dra Chramca jest wreszcie ogniskiem, gdzie można odetchnąć nietylko czysto polskim powietrzem naszych najwspanialszych gór, ale gdzie omawia się często niejedną ważną sprawę, to też chorzy nietylko na ciele ale i na duchu pokrzepieni wracają w swe domowe progi. Dziś, gdy hasło „Popierajmy przemysł krajowy“ czytamy na pierwszej stronie wszystkich dzienników, niestety tak mało się w życiu codziennem do niego stosujemy, nie powinniśmy tracić ciężką pracą zarobionych pieniędzy we wrogich nam badach i sanatoryach niemieckich, lecz zostawić je w kraju i popierać Zakład, który na to zasługuje i pod żadnym względem nie ustępuje zagranicznemu.

Żądać
prosimy
słynnej

Podbipięty

dla **Diabetyków**, najlepszej
i najzdrowszej wódki na świecie
niesłodzonej

z Fabryki wódek w Tenczynku stacja Krzeszowice

ROMAN MARCZYNSKI.

II.

Kilka słów**O stacyi klimatycznej i Zakładzie wodolecznicy
„Jaśkowice“ pod Krakowem (o. p. Brzeźnica).**

podał Dr. JÓZEF ZANIETOWSKI (junior)
lekarz zakładowy.

Od czasu, gdy „Marszał Hall“ wypowiedział był słynne zdanie, że hydroterapia jest „wśród nauk lekarskich szpitalem dla ubogich“ wodolecznictwo i inne metody naturalnego leczenia na pośledniejsze niejako dostały się miejsce urzędowej listy terapeutycznych środków. A co zatem prawdopodobnie idzie i Zakłady wodolecznicze jedną wśród biegu lat staczały walkę z opinią, zanim szeregiem osiągniętych rezultatów poczyniły miejsce w sympatyi lekarzy i laików sobie zdobyły. O ile np. tak zwane miejsca kąpielowe, przeróżnego rodzaju źródła mineralne posiadając, już tem samem przemawiają za skutecznością leczniczych wskazań, iż rozporządzają różnymi środkami chemicznymi na różne choroby skutecznymi, o tyle, wobec powierzchni opinii, zakłady wodolecznicze niejednokrotnie z tem spotykają się deprecjonującym określeniem, że „w nich wszak tylko samą wodą się leczy.“

Nie dla częściej reklamy też, lecz raczej z poczucia obowiązku informowania szerszych warstw o tych zasobach leczniczych, które kraj własny posiada, od czasu do czasu pojawiać się winny opisy krótkie tych miejscowości, które ogólnem mianem „uzdrowisk“ najlepiej określić się dają, a tembardziej tych właśnie uzdrowisk, które są mniej ogółowi znane, lub dlatego może mniej uczęszczane, jak to wyżej powiedzieliśmy, iż przedewszystkiem rozporządzają obfitością tego znakovitego, choć nieraz deprecjonowanego środka leczniczego, jakim jest woda źródłana, do odpowiednich użytych procedur i odpowiednio zaopatrująca urządzenia techniczno-lekarskie. Wszak, według dzisiejszych wymagań nauki, zakłady wodolecznicze zaopatrzone są we wszelkie urządzenia i zdobycze postępowej elektroterapii, mechanoterapii i farmakoterapii, które, grupując się koło owego czynnika naturalnego „par-

excellence“, jakim jest woda, działanie teje wspomagają lub nawet potęgują: z urządzeń takich publiczność może wprawdzie dziś korzystać w każdym większym mieście, w połączeniu jednak z racjonalną hydroterapią tam tylko wybitny skutek wywrzeć właśnie mogą, gdzie sama przyroda, wśród odpowiednich warunków klimatycznych hojną ręką rozsiała swoje dary, ze skarbca naturalnych środków leczniczych zaczerpnie. Na tem też polega wartość przeróżnych podmiejskich Zakładów wodolecznicy, jakie zagranicą prawie każde większe miasto posiada, w których leczy się nietylko wodą samą, lecz wszelkimi środkami terapeutycznymi, obok wody i wspólnie z wodą do usług lecznictwa tam właśnie zaprzęgniętymi, gdzie sama natura niejako ku temu wskazówkę i sposobność daje.

Plac Dietla w Iwoniczu.

Jednym z takich zakładów wodolecznicy podmiejskich, o godzinę drogi od Krakowa położonym, jest Zakład w Jaśkowicach, który przez swoje ciche, wiejskie położenie z jednej strony, a niezmiernie ułatwioną komunikację z drugą, na większą niż dotąd zastugiwałby frekwencję. Zagranicą warunków takie, jakie Jaśkowice posiadają, tj. urządzenia wodolecznicze i lecznicze wogóle, obszerny park do spacerów i przeróżnych tam-

że urządzonych zabaw towarzyskich i gimnastycznych, piękne wycieczkowe miejsca okoliczne, wreszcie „last but not least“: wygodne a tanie warunki pobytu we willach mieszkalnych lub obszernym domu zdrojowym, reklamowałyby się same przez się. Część publiczności naszej jednak z zasady jeździ tylko do zagranicznych „Badów“, druga część, prawdopodobnie z braku dokładnych informacji, nie bierze tego pod uwagę, ile wygodniejszy w sobie położenie samo Stacji klimatycznej przy jednej z głównych arterij kolejowych, które dla zdrowych ładnem a taniem „letniskiem“, dla chorych „uzdrowiskiem“, zaopatrzonem we wszelkie środki lecznicze, a dla dojeżdżających w chwilach wolnych od zajęć do swoich rodzin lub znajomych, staćby się mogła celem higienicznych lub wprost kuracyjnych wycieczek, orzeźwiających ducha i wzmacniających ciało. Do tej głównie części publiczności kierujemy apel, a raczej bezstronną podsuwamy informację. Lekarze nasi niewątpliwie, gdzie mogą, ku wojskim skierowują uzdrowiskom i zdrojowiskom;

KEFIR

Mleko dla niemowląt

Analizy pokarmów,

wody, powietrza itp.

Zakład Kefirowy i Pracownia Hygieniczna

Mag. **K. Życkiego**

Warszawa Chmielna 15.

Ciechocinek.

dużo jednak osób, bez porady lekarza, wybierających na lato miejsce pobytu dla siebie lub swoich rodzin z powyższych uwag z przyjemnością skorzysta. §

Po żmudnych zajęciach biurowych, zwłaszcza wśród letnich upałów, siadam na kolej popoł. i za godzinę jestem wśród natury zupełnie wiejskiej; witam z przyjemnością uradowanych członków rodziny, którym klimatoterapia i hydroterapia z każdym dniem tyle przysparza sił i zdrowia; ściskam dziatwę, ucieśzoną mnogością rozrywek i swobodą nie krępowanego formami pobytu; sam wreszcie po wypoczynku zmęczony pracą i gwarem miejskim układ nerwowy wzmacniam orzeźwiająca kąpielą lub tuszem, a potem sam biorę udział w rozrywkach rodziny. Krokiet, kręgielnia, strzelnica, łódki na stawie, gimnastyka, czytelnia, weranda do zabaw, koncerta niedzielne muzyki, wreszcie wycieczki

w uroczą okolicę do Alwernii,

Kalwaryi, Tyńca, Czernichowa, zamku Lipowskiego itd. następczają najróżniejsze sposobności do miłego spędzenia godzin kilku aż do późnego pociągu wieczornego, odchodzącego po 8-ej z Jaśkowic.

A gdy siadam do wagonu, mimowoli nasuwa się mi na myśl przyszłowiowe: „diem non perdit“, dnia nie straciłem, bom go nawet dla zdrowia

zyskał. Tak mógłby mówić każdy, kto by tylko obeerzecz i spróbować zechciał, a zechcieć wśród powyżej opisanych warunków dogodnej komunikacji chyba łatwo, i nie drogo, a może nawet dobrze, aby wśród walki społecznej grosza swojskiego bez potrzeby nie puszczać na szeroką falę zagranicznych prądów, co się wprawdzie u nas często pisze i mówi, lecz rzadziej w czyn wprowadza.

„Jaśkowice“ leżą o godzinę drogi od Krakowa, wśród obszernego parku i pięknej okolicy tuż przy kolei państwowej. Przystanek kolejowy o parę kroków od Zakładu; poczta, apteka, kapielnia zakładowa w miejscu. Dom zdrojowy mieści w sobie czytelnię, jadalnię, oranżeryę i pokoje do wynajęcia; wille „Marya“, „Kneipp“, „Wörishofen“, „Wawel“ zawierają w sobie pokoje do wynajęcia dla pojedynczych osób, lub dla całych partyj wraz z kuchniami i ubikacjami gospodarzami. W parku znajdują się krokiet, gimnastyka, strzelnica, staw z łódkami i liczne zaciszne altany.

Zakład hydropatyczny mieści w sobie salę kąpielową, kabiny do rozbierania, kryty korytarz do przechadzek i pokoje ordynacyjne lekarza. Źródło o temperaturze $7\frac{1}{2}^{\circ}$ R. dostarcza wody do tuszów i waniek; nadto urządzone są kąpiele ciepłe, sztuczne, mineralne i hydroelektryczne. Gabinet lekarski zaopatrzony w odpowiednie przyrządy do elektryzacji, masażu, elektromasażu i gimnastyki leczniczej.

III.

Streszczenia, sprawozdania, korespondencye.

(M.) Stosunek lekarza miejscowego w zakładzie leczniczym do lekarza domowego pacjenta. („Krytyka lekarska 1902).

Każdy prawie numer „Krytyki lekarskiej“ pełen jest ważnych i doniosłych wskazań i uwag, dotyczących się nie tylko ważniejszych zadań nauki lekarskiej, ale i zagadnień mających znaczenie więcej społeczno-lekarskie. Między innymi na uwagę zasługuje może niesłusznie w „Notatkach“ (str. 243) umieszczony ze względu na ważność przedmiotu omawianego artykuł p. M. o stosunku

Staw na „Kawalcach“ w Iwonice.

lekarza zdrojowego do lekarza wysyłającego chorych do kąpiel.

Według autora zwiększające się zaludnienie, brak czystego powietrza, walka o byt i związana z nią nadmierna praca, nieprawidłowy tryb życia i inne szkodliwe warunki, coraz bardziej zwiększają w dużych miastach liczbę ludzi słabowitych, wycieńczonych i mniej lub więcej zdenerwowanych. Leczenie takich osób w mieście, t. j. w warunkach, które im najbardziej zaszkodziły, przedstawia najczęściej trudności nie do przewyciężenia. Napróżno medycyna wysiła się nad wynalazieniem coraz to nowych przetworów żelaza, arsenu, preparatów organowych i t. p., napróżno przybiegają lekarze do pomocy przemysłu w wytwarzaniu coraz to nowych proszków i płynów odżywczych, mających niby wzmacniać, uspakajać i leczyć tego rodzaju chorych. Wszystkie te zabiegi, niestety, do niczego nie prowadzą. Dopóki taki chory przebywa w mieście, dopóki nadmiernie pracuje, dopóki wiecie tryb życia nieprawidłowy, gorączkowy,

Puderklozety gabinetowe i ustępowe patent 14264. Proszek do klozetów warunkujący bezwonność. Papier klozetowy w rolkach i do dystybutorów. Wołok roślinny do budowli jako izolacja, tłumik i lekkie wypełnienie międzystropowe (metr 110 kilg.) oraz ochrona od wilgoci i tejsze skutków. - - Kapiel borowinowa taka jak ongi Maryenbadzka, gdy mech, torfowiec nie storzłał i żył jeszcze jako roślina, której komórki działały oczyszczająco na pory naszej skóry. Kataplazma idealna niespożyta, wiążąca wodę i ciepłk niezrównanie.

Kantor „Otwock“

Warszawa, plac Teatralny II.

dopóty żadne mu przetwory żelaza, arszeniku, żadne sperminy, ooforyny, somatozy, sanatogeny i tysiąc innych środków, zdrowia nie przysporzą. Wiemy wszyscy bardzo dobrze, że takich chorych uleczyć może jedynie spokój, czyste powietrze, kąpiele i dobre odżywianie. Wody mineralne stanowią też czasami skuteczne uzupełnienie tego rodzaju leczenia.

Takie leczenie przeprowadzić się daje zdaniem autora oczywiście jedynie tylko w miejscowości posiadającej dobre warunki higieniczne, ładnie położonej i dobrze pod względem wygód urządzonej. W miarę wzrostu miast, w miarę powstawania coraz bardziej skomplikowanych warunków życia, w miarę więc zwiększania się liczby osób chorych i słabowitych, musi coraz więcej powstawać zdrojowisk, uzdrowisk i siedzib letnich, w których ludzie mogliby odzyskiwać siły i zdrowie. Powstanie znacznej liczby takich uzdrowisk jest cechą charakterystyczną kultury zeszłego stulecia, a zapewne i w obecnym stuleciu ilość ich stale wzrastać będzie.

Zaznaczywszy następnie, że każde uzdrowisko powinno znajdować się pod dozorem lekarza, jeśli wogóle ma oddać ludności pewne usługi — podnosi autor, jak ważne ma on w zdrojowisku do spełnienia zadanie. Pacjent bowiem, tam

przybywający, nie zawsze mógłby korzystać w pożądanym sposobie z czynników leczniczych, gdyby nie był należycie poinformowany przez lekarza miejscowego co do trybu życia, co do pożywienia, brania kąpiele i o innych tym podobnych sprawach. W wielu przytem uzdrowiskach stosują się w celach leczniczych rozmaite procedury: hydropatyczne, elektryczne, mechaniczne itp., w innych, tak zw. zdrojowiskach, stosuje się w tym celu wody mineralne, specjalne kąpiele mineralne itp. Tembardziej więc w tego rodzaju uzdrowiskach jedynie tylko lekarz miejscowy udzielać pacjentom powinien odpowiednich wskazówek i kierować całym leczeniem. Lekarze w naszych uzdrowiskach coraz lepiej pojmują swoją rolę i coraz więcej starają się stanąć na wysokości swego niełatwego zadania.

M. nie ma zamiaru wdawać się w rozpatrywanie szczegółów praktycznej działalności lekarzy w uzdrowiskach, chce na jedną tylko stronę działalności tych lekarzy zwrócić uwagę, mianowicie na stosunek ich

do lekarzy, którzy tam pacjentów wysłali. Od wzajemnego bowiem porozumienia się, od taktownego postępowania obu tych lekarzy bardzo często zależy spokój i możliwość odzyskania zdrowia pacjentów.

Lekarz stały, domowy, zna zazwyczaj ustrój i stan duszy pacjenta, rozmaite wpływy szkodliwe, którym on ulegał, jego nawyknięcia i przyzwyczajenia, sposób reagowania jego ustroju na rozmaite czynniki lecznicze daleko lepiej, niż lekarz przygodny lub zakładowy, który po raz pierwszy widzi tego pacjenta. Lekarz stały, przez dłuższy czas obserwujący chorego, może sobie daleko dokładniejsze wyrobić pojęcie o różnych zmianach w ustroju zachodzących, niż lekarz, który po raz pierwszy bada tego chorego. To też obowiązkiem lekarza stałego, wysyłającego pacjenta do uzdrowiska, powinno być jak najdokładniejsze, jak

najszczegółowsze oświecenie lekarza miejscowego we wszystkich kwestiach, powyżej wymienionych. Jest to obowiązek, który wypełnić powinien zarówno względem chorego, jak i lekarza zakładowego. Lekarz stały nie postąpi też nieetycznie i nieobrazi kolegi, praktykującego w uzdrowisku, jeżeli w interesie pacjenta udzieli mu pewnych wskazówek nawet w sprawie leczenia, jakie w uzdrowisku ma być stosowane.

Ma bowiem do tego zupełne prawo, obserwując przez czas dłuższy pacjenta, lecząc go w rozmaitych okolicznościach, znając wpływ różnych środków na jego organizm.

(An.)

(Dokończenie nastąpi).

IV. Wiadomości bieżące.

Redakcja prosi uprzejmie Pp. Lekarzy zdrojowych i Szanowne Zarządy zdrojowe o udzielenie jej wiadomości, dotyczących spraw zdrojowisk i frekwencji pod adresem: **Dr. Z. Wąsowicz Krynica.**

Grono lekarzy lwowskich zwiedziło dnia 21 b. m. zakład zdrojowo-kąpielowy w Morszynie, będący własnością funduszu wdów i sierót po lekarzach.

Belkotka w Iwoniczu.

**Akc. Tow. Warsz. Fabryki Perfum
Fryderyk Puls w Warszawie**

poleca wyborowe mydła toaletowe
KOSMOS, MODERNE, GLICERYNOWE.
Perfумы: ORCHIDÉE, EXQUIS.
Wody kolońskie: ROYAL, HOLENDER-
SKA i KWIATOWE. 10

Wyroby Pulsa dostać można wszędzie w lepszych perfumeryach i składach Mat. apt.

Zwiedzający z uznaniem podnosili liczne ulepszenia, jakie zarząd obecnie wprowadził.

Wycieczkę do Ojcowa urządza w dniach 4 i 5 lipca b. r. tutejsza resursa urzędnicza w Krakowie. Wyjazd nastąpi w sobotę dnia 4 bm. o godzinie wpół do 3-ciej popołudniu furami z Rynku kleparskiego. W Ojcowie kolacya i nocleg. Na drugi dzień zwiedzenie grot ojcowskich i Pieskowej skały. Po obiedzie nastąpi powrót do Krakowa.

Wycieczka wydziału zdrojowisk Towarzystwa higienicznego do Inowłódza, dla zwiedzenia tej miejscowości leczniczej i zakładu, przychodzi do skutku. Wyjazd nastąpił w sobotę dnia 27 b. m. wieczorem do Tomaszowa; powrót w poniedziałek o godzinie 9 min. 35 do Warszawy.

W Krynicy frekwencya obecna jest znacznie więcej ożywiona, niż roku ubiegłego. Z dniem 17 czerwca przybyło już przeszło 300 osób więcej, niż w tym samym czasie roku ubiegłego. Do 24 czerwca bawiło osób 1633.

Szpital sezonowy w Solcu. Dyrektor zakładu leczniczego w Solcu, dr. Włodzimierz Daniowski, zwraca w „Gaz. radom.” uwagę na to, jak mało osób niezamożnych z Królestwa Polskiego stara się o bezpłatne lub tanie kuracye kąpielowe w szpitalu św. Edwarda w Solcu, który corocznie bywa natomiast przepełniony chorymi z okolic odległych.

Szpital ten jest czynny od dnia 20 maja do 20 września i posiada 25 łóżek. Niezamożni mogą leczyć się w nim bezpłatnie lub za opłatą 81 kop. dziennie.

Aby uzyskać kuracyę bezpłatną, należy przed dniem 1 kwietnia podać prośbę pod adresem prezesa rady dobroczynności powiatowej w Stopnicy i dołączyć świadectwo ubóstwa i lekarskie o potrzebie kuracyi. Rada przyznaje corocznie całkowitą kuracyę bezpłatną kilku osobom, kąpiele bezpłatne zaś 600 osobom.

Kto chce w szpitalu leczyć się za opłatą, nie potrzebuje rozpoczynać starań wcześniej, ale po przybyciu do Solca przedstawić świadectwo ubóstwa i gotówkę w takiej ilości, aby mógł płacić za szpital po 81 kop. za każdy dzień pobytu.

Wakacyjne kolonie w Brzuchowicach. Magistrat m. Lwowa ogłasza niniejszem konkurs na 80 miejsc w koloniach wakacyjnych w Brzuchowicach dla chłopców i dziewcząt. O miejsca te ubiegać się mogą uczniowie i uczenie miejskich szkół ludowych i wydziałowych we Lwowie w wieku od 8 do 12 lat. Pierwszeństwo do przyjęcia mają dzieci urzędników i sług gminy m. Lwowa, następnie wychowankowie m. Zakładu sierót, wreszcie dzieci ubogich rękodzielników i przemysłowców we Lwowie. Podania o przyjęcie do kolonii zaopatrzone w świadectwo ubóstwa i świadectwo szkolne z ostatniego półrocza, mają być wnoszone wprost do Depart. VIII. magistratu w terminie do 30 czerwca 1903. Przyjęci do kolonii mają zabrać ze sobą bieliznę, dwa ubrania i dwie pary obuwia. Pościeli brać nie wolno.

Wydawca i za redakcyę odpowiedzialny Z. Rosner.
Z Drukarni Narodowej w Krakowie, Wiślna 9.

NADEŚLANE

LECZNICA KOSMETYCZNA DRA L. LUSTRA W KRAKOWIE ULICA GRODZKA 35.

Radykalne usuwanie włosów z twarzy, brodawek itd. Leczenie wszelkich szpecących chorób skóry twarzy i ciała, pielęgnowanie cery twarzy, rąk i palców. Leczenie chorób włosów. Zapobieganie nadmiernemu poceniu rąk i nóg. Masaż twarzy elektryczny i pneumatyczny, elektroliza, tatuowanie, parówka twarzy, faradyzacya i t. d.

Plomby i korony porcelanowe, sztuczne zęby, wybielanie zębów, regulacya zębów i t. d.

Gdzie mieszkać?

Krynica „Karolówka” Hotel „Pension”

Pokoje dziennie i sezonowo
z utrzymaniem lub bez.

Ceny uumiarkowane.

FABRYKA SZKŁA HANISCH, HILDEBRAND i S-ka

W GRAZU * FILIA W WIEDNIU V./I. SCHLOSSGASSE 11

WYRABIA WSZELKIE GATUNKI
FLASZEK NA PIWO, JAKOTEŻ
NA WINA, SZAMPANY, KONIAKI, NA
WODĘ SODOWĄ I LIMONIADY.

Specyalność: FLASZKI NA WODĘ MINERALNĄ.

FABRYKA URZĄDZONA WEDŁUG
NAJNOWSZEJ SYSTEMU.

WZORY I CENNIKI NA ŻĄDANIE DARMO I OPŁATNIE.

Prosimy wszędzie żądać
i zabierać na wszystkie
wycieczki

Botanika

Roman Marczyński Tenczynek — Krzeszowice.

zdrowotną, ziołową wódkę nagrodzoną na wystawie przez przyrodników i lekarzy najwyższą nagrodą „Wielkim złotym medalem”

K. TOMASZEWSKI

w Zakopanem
Krupówki I. 35

poleca:

- Porcelanę - - Szkło -
- Fajansy - - Majolikę -
- Lampy stojące, wiszące
- Bieliznę - Krawaty -
- Rękawiczki - Kalosze
- Przybory do szycia -
- Wyroby skórkowe -
- Przybory toaletowe -
- Herbatę rosyjską. -

Do każdego pociągu własne pojazdy.

Hotel B. M. Stöger w Szczawnicy

Oświetlony acetylenem, posiada 30 pokoi wykwiźnie urządzonych od 2 do 4 koron dziennie. Pokoje na cały sezon taniej, według umowy. Restauracja wyśmienita z ogrodami i werandami. Bogaty wybór win krajowych i zagranicznych, oraz koniaków francuskich i kuracyjnych. - Skład towarów korzennych i delikatesów.

Ważne dla inteligencji żydowskiej!

Specjalne połączenie handlowe z Rosją południową.

N. KATZNER

Biuro spedycyjne i komisowe w Podwołoczyskach, Wołoczyskach, Brodach i Radziwiłłowie. Stałe taryfy przewozowe (Stawki) do Rosji i z Rosji wraz z wszelkimi kosztami. Najszybsza i najpewniejsza ekspedycja i fachowe ocenienie.

Dzierżawca kamieniołomów w Ruzdwanach i Nalużu (koło Trembowli)

poleca: płyty posadzkowe, klocki brukowe, nagrobki, schody, cokle, piramidy itd. w jak najlepszym gatunku i po najniższych cenach.

Wywóz kamieni do ostrzenia kos, wełny drzewnej i desek na skrzynki do jaj.

ADRES: N. Katzner w Podwołoczyskach.

JÓZEF GORECKI

Telefon fabryki Nr. 277

— magazynu Nr. 260.

Kraków, ul. św. Wawrzyńca 25.

Fabryka siatek, mebli, konstrukcyi żelaznych i wyrobów ornament. kutych -

wykonywa wszelkie roboty ornamentalne, kute, konstrukcyjne, bubowlane i plecionki z drutu, **Drutowe kraty do ogrodzenia** ogrodów, lasów, podworców, zwierzyńców i t. p. - - **Siatki do przesypywania piasku i ochronne do okien, łożka żelazne** zwykłe i angielskie, z matcami sprężynowymi, oraz **wkłady sprężynowe** do łóżek drewnianych. - Ceny przystępne kosztorysowe. Termin ściśle zachowany. Adres telegramów: **Gorecki.** - - - Telefonu Nr. 277. - - -

Cenniki na żądanie darmo i opłatnie.

Biuro i magazyn gotowych wyrobów otwarty dla wygody Szanownych odbiorców znajduje się w Rynku Nr. 6, pierwsze piętro.

EMIL FINDER

KRAKÓW, UL. ZIELONA 7.

Handel towarów kolonialnych, delikatesów i win. Skład Rumu, Araku, Koniaku i Porteru angielskiego.

Herbaty oryginalne rosyjskie.

Piwo pilzneńskie

z Browaru mieszczańskiego marki B. B.
Piwo Bawarskie z beczki i we flaszkiach.

Owoce południowe.

Kuchnia wyborna.

Jedyna polska

PAROWA FABRYKA SZCZOTEK I PENDZLI

Inż. Baltazara Boguckiego

Zwierzyniec Półwie przy Krakowie.

Wyrabia wszelki towar z tego zakresu.

CENNIKI OPŁATNIE I DARMO.

B. MÜLSZTEIN

w Krakowie

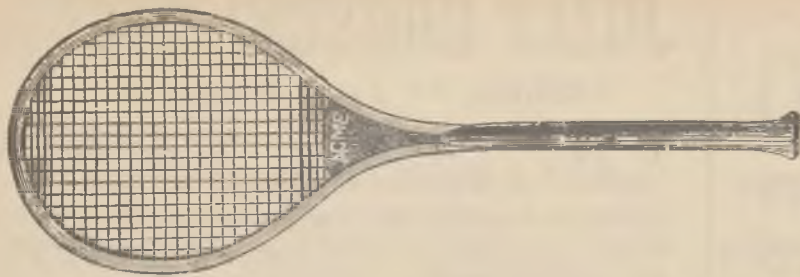
Stradom 27

Pierwsza zachodnio-galicyska

Fabryka korków do flaszek i beczek

Jakoteż korków wszelkiego rodzaju.

Specjalne korki dla wód mineralnych - Skład kapsli metalowych do flaszek oraz maszyn do korkowania i kapslowania.

Reim i Spółka

Kraków

Rynek 37 Linia A-B.

polecają wszelkiego rodzaju artykuły sportowe jakoto: Krokietv, Lawn-Tennis, Kregle i kule do tychże, Piłki, Siłomierze sprężynowe, „Sandow“ i „Whitely“, Hamaki, Gry towarzyskie, Nowa gra „Salta“. Hustawki ogrodowe.

Przybory do rybołówstwa w wielkim wyborze.

Perfumy we flakonach i na wagę. Wodę kolońską prawdziwą i krajową. — Mydła z fabryk „Tlen“ we Lwowie i Fr. Pulsa w Warszawie, oraz inne krajowe i zagraniczne. — Pudry, Wody toaletowe, Szczotki, Grzebienie, Proszki i pasty do zębów, wszelkiego rodzaju artykuły toaletowe.

Farby i wszelakie przybory do malowań artystycznych. Necesery, Flaszki i kubki do podróże. Miednice i Wanny gumowe, Poduszki gumowe, Płaszcz nieprzemakalne, Kalosze rosyjskie i amerykańskie.

FLASZKI

na wodę mineralną — poleca

MAX MÜHLIG

Cieplice w Czechach.

Fabryka szkła: Cieplice w Czechach. - Świadczenia najwybitniejszych zdrojowisk!

10

Zakład artystyczno-graficzny

„AURORA“

wykonywa wszelkiego rodzaju klisze do ilustracji, cenników, druków, firm i t. p.
KRAKÓW, KARMELICKA 15.

Przeszło od 50 lat istniejąca

WYPOŻYCZALNIA KSIĄŻEK E. i A. GUMPLOWICZÓW

- - Kraków, Bracka 5. - - - Sprowadziła na b. sezon wszelkie nowości z literatury beletrystycznej i naukowej w 4 językach. - -

Katalogi z warunkami abonamentu gratis i franco. 10

Najdogodniejszy Abonament wszystkich pism!!

Sprzedż pojedynczych numerów

pism polskich, niemieckich i francuskich, broszurek, kartek widokowych, rozkładów jazdy, kalendarzy i t. d.

Prenumerata wielu pism z pierwszej i z drugiej ręki po cenach niższych.

Zbiorowe wypożyczenie pism

na wzór zagraniczny.

Przyjmuje się ogłoszenia do wszystkich pism.

Lokal Agencji otwarty od godz. 6 rano do 9 wieczór.

Główna Agencja dzienników i ogłoszeń

Józefa Hopcasa i Antoniny Salomonowej

Kraków, plac Maryacki 2.

Syrup Hypophosphit comp. Dr. Egger

zawiera w jednej łyżeczce: żelaza 0.05, wapnia 0.10, potasu 0.06, sodu 0.06, chininy 0.005 i strychniny 0.00005, sole kwasu fosforowego i odpowiednio do farmakopei Unit. St.

S. Hypophosphit comp. Dr. Egger jest dzielnym środkiem w przypadkach:

niedokrewności, neurastenii, rozmaitych schorzeniach narz. nerwowego, w krzywicy, zółkach, jest nieocenionym tonikiem dla ozdrowieńców; bywa też podawany w pierwszorzędnych klinikach, jak w klinice Rady dworu prof. Krafft-Ebinga, prof. Felsereichera, prof. Fingera, prof. Mraćeka, prof. Jendrasika, prof. Rosthorna i t. d.

Gena za jednę 500-gram. flaszkę 4 kor. 80 h.; za 250-gr. 2 kor. 40 h.

Główny skład: dla Galicji wschodniej w aptece Piotra Mikolascha we Lwowie; dla Galicji zachodniej Konstantego Wiszniewskiego w Krakowie.

Główny skład i wyrób:

Apteka „Reichspalatin“

Budapeszt, VI, Waitzner Boulevard 17.

F. LORD — BIURO — TECHNICZNE

Kraków, Floryańska 55. Telefon nr. 230

Wszelkie przybory do gorzelń, browarów, tartaków, młynów i wszelkich innych zakładów gospodarczo - przemysłowych.

Smary, oliwy oryginalne rosyjskie, pasy do maszyn, płyty i sznury gumowe, szlauchy gumowe i parciane, rury i wentyle parowe i wodne, gaza jedwabna oryginalna szwajcarska, kamienie i walce młyńskie, piły i cyrkularki angielskie, toczki szmirglowe itp.

Wszelkie przybory do wodociągów, łazienki, closetsy.

MOTORY PAROWE
Hoffmeister i Ska.

Instalacja elektr. oświetlenia.

Skład dotycz. materiałów i przyborów.
Projekta i kosztor. darmo

Dr. S. Bulikowski

ordynować będzie tak, jak poprzednio podczas sezonu letniego (od 1 maja do końca września)

w **Gleichenbergu** willa **Höfflinge** IV.

Dr. KRETZ

Specjalista chorób gardła i płuc - - ordynuje jak lat ubiegłych

10

w **Szczawnicy**.

Dr. Ksawery Gorski

lekarz zakładowy w Szczawnicy
dawna kancelarya Zarządu: **Plac Dietla** 10

DR. ZANIETOWSKI

b. asystent Uniw. Jagiell., lekarz Terapii
radcy H. Ebersa nad Adryatykiem,
przez sezon letni obejmuje kierownictwo roz-
szerzonego Zakładu wodoleczniczego
w **Jaśkowicach pod Krakowem**.

Dr. Tymoteusz Piotrowski

ordynuje w roku bieżącym jako lekarz zdrojowy
w **Żegiestowie**.

Dr. JAN OZGA

ordynuje jak w zeszłym roku tak i w bieżącym jako
lekarz zdrojowy

w **Wysowie** 10

Dr. Franciszek Dobija

były długoletni lekarz w Boguminie na Szlasku austr.
ordynuje w bieżącym sezonie w **MARIENBADZIE**
„Haus Regenzburg“, naprz. Kreuzbrunn Columnade.

Dr. Z. Ashkenazy

ordynuje w chorobach kobiecych

jak w latach poprzednich od 3 czerwca

w **Krynicy** - „pod Orłem“.

Lekarz chorób kobiecych

Dr Stanisław Lewicki

ordynuje od 1-go czerwca

w **Krynicy**, willa „**Białej Róży**“.

Dr. W. HARAJEWICZ

ordynuje od 1 maja do 30 września

w **Marjenbadzie**, willa „**Wahnfried**“.

Dr. Zenon Pelczar

długoletni I. lekarz zakładowy

ordynuje jak lat poprzednich od dnia 15 maja

w **Truskawcu** (willa **Zofia**.)

Dr. Zygm. Wąsowicz

ordynuje jak w latach ubiegłych
od 16 maja do końca września br.

w **Krynicy**

(„Dom pod Orłem“ naprzeciw Domu Zdrojowego).

Dr. Rudolf Hammerschlag

ordynuje jak lat ubiegłych

w **Szczawnicy**.

DR. TADEUSZ PRASCHIL

b. asystent Uniw. Lwowskiego i długo-
letni sekund. Szpit. powsz. we Lwowie
ordynuje jak corocznie w sez. kąpielowym
- - (od 15 maja do 30 września) - - b. r.

w **Truskawcu**.

Dr. St. Benedykt Kwiatkowski

były I. Asyst. kliniki chorób wewnętrzz. Uniw. Jagiel.

ordynuje od 15 maja b. r. 10

w **Maryenbadzie** (»Stadt Hamburg«).

Francensbad

Nowe wskazania: choroby serca.

Kaiserstrasse, „Goldener Brunnen“

Dr. Leopold Steinsberg.

Salvesol-Noris

pochłania nikotyne, czyniąc ją zupełnie nieszkodliwą dla palącego papierosa, czego zwykła wata dokazać nigdy nie może

To najnowszy wynalazek i wyrób
FABRYKI WYROBÓW PAPIEROWYCH

„NORIS“

W. Bełdowskiego
Magistra farmacyi w Krakowie.

Żądajcie:

Tutek „Noris“ ze „Salveolem“ -
Waty Salvesol-Noris w pakietach!

* Próbkę wysyłam darmo i oplatnie. *

Do nabycia w trafikach i handlach.

Do nabycia w trafikach i handlach.

DOM ZDROWIA DLA UMYSŁOWO CHORYCH

Dra Karola Żuławskiego

w Krakowie, ulica Długa L. 82, Telefon 159.

Przyjmuje osoby dotknięte chorobą umysłową, alkoholistów, morfinistów, jakoteż osoby dotknięte wszelkiego rodzaju nerwicami, połączonemi ze zбочeniem umysłu.

Leczenie odpowiednio do postępów nauki, hydro- i elektroterapią w miarę potrzeby.

Dom zdrowia istniejący od 12 lat, urządzony z komfortem, nie ustępuje w niczem pierwszorzędnym zakładom zagranicznym.

Staranna opieka lekarska, wszelkie wyгоды i towarzyskie życie wśród rodziny są zapewnione.

Ceny wraz z opieką lekarską i zupełnem utrzymaniem od 5 do 10 złr. dziennie, stosownie do umowy i do wymagania.

Właściciel Zakładu przesyła na żądanie program, jakoteż udziela wyjaśnień ustnych lub pisemnych.

Prof. Dr. K. Żuławski
kierownik Zakładu.

Dr. Stanisław Jankowski
lekarz Zakładowy.

W Szczawnicy od 20 maja Główna RESTAURACYA

połączona z Cukiernią i Kawiarnią wydaje podczas sezonu **Obiady** w abonamencie lub według karty po cenach nader przystępnych. — **Piwnica** zaopatrzona w wyborowe i wystale wina węgierskie, austriackie i francuskie, w koniak i malagę kuracyjną. Piwo okocimskie i porter angielski — Pokoje do wynajęcia w willach pod Palmą, Polem i pod Magdaleną.

Jako spadkobierca po śp. Ojcu moim tej 25 lat w zakładzie istniejącej firmy, polecam się łaskawym względem P. T. Publiczności.

Józef Olexy

Dzierżawca Hotelu Krakowskiego w Tarnowie.

S. Semmel w Szczawnicy

Zakład górny, Bazar Nr. 2 i 3

poleca swój **Handel Galanteryjny** zaopatrzone w **Wyroby krajowe**, tyrolskie i włoskie, rzeźbione i z drzewa oliwkowego. **Wyroby skórne**: pularesy, portmonetki, paski, torebki podróżne itd. **Laski spacerowe**, toporki, stalowe i drewniane. **Wyroby koszykarskie**, kosze podróżne, walizki itd. **Przybory toaletowe**, krajowe i zagraniczne perfumy, woda kolońska, mydła, pudry, szczotki, grzebienie itd.

Zabawki dziecinne. lalki w różnych wielkościach, gry towarzyskie, krokiety itd. **Skład naczyń** kuchennych, szkła i porcelany

Na głównym deptaku.

Skład specjalnych tytoni i cygar, **Tutki cygaretowe** Herliczki, Bełdowskiego i wiele innych gatunków. Wszelkie przybory do palenia. **Ajencya gazet**, sprzedaż pojedynczych egzemplarzy, prenumerata tygodniowa i miesięczna na czasopisma polskie i niemieckie, krajowe i zagraniczne.

PRZYBORY DO PISANIA.

Karty korespondencyjne z widokami w kilkudziesięciu gatunkach własnego nakładu.

ALBUMY z widokami Szczawnicy i Pleniu.

Pierwsze konces. przez c. k. Namieśnictwo

Biurowa mamek Julii Bojanowskiej

w Krakowie, przy ul. Floryańskiej L. 13. 10

Kawa Zdrowia

wyrobu **Waśniewskiego**, b. prof. nauk przyrodniczych i Łuczki, aptekarza w Podgórzu

zastępuje w zupełności zwykłą kawę ziarnistą, a nie zawierając kofeiny działającej tak szkodliwie na organizm ludzki, nadaje się szczególnie do użytku osób słabych, rekonwalescentów i dzieci.

Smaczna, pożywna i tania powinna znaleźć zastosowanie w każdym oszczędnym i dbającym o swe zdrowie domu.

Bardzo pochlebne orzeczenia Wnych Panów lekarzy, wydane z powodu chemicznego badania tej kawy, zalecają ją szczególnie dla jej wysokiej wartości pożywnej.

Za 5 ct. można się o jej wybornym smaku przekonać, a kto do niej przywyknie, innej pić nie zechce.

Do nabycia we wszystkich handlach i drogueryach w próbnym torebkach po 5 ct. (10 hal.) oraz w paczkach 1/4 kilowych po 18 ct. (36 hal.) i 1/2 kilowych: po 35 ct. (70 hal.)

Waśniewski, Łuczko i Sp.,

Fabryka „Kawy Zdrowia“ w Podgórzu.

ZAKŁAD LECZNICZY Dra Mieczysława Nartowskiego

Specjaliści chorób nerwowych i umysłowych

Hydro- i Elektroterapia: Kąpiele w świetle elektrycznym, kąpiele wodo-elektryczne, wanny, natryski, mięsienie, Roentgenografia itp.

Telefon Nr. 359. — Znajduje się obecnie przy ul. św. Anny l. 2. — Telefon Nr. 359.